

ПРАКТИС

Број на Службен весник: /

Датум на објава на Службен весник: /

Број на одлука на Уставен суд (У.бр.): /

МЕЃУНАРОДЕН ПАКТ ЗА ГРАЃАНСКИТЕ И ПОЛИТИЧКИТЕ ПРАВА

Државите членки на овој пакт,

Сметајќи, дека, според принципите изразени во Повелбата на Обединетите нации, признавањето на достоинството што е суштествено за сите членови на човечкото семејство и на нивните еднакви и неотуѓиви права, претставува основа на слободата, правдата и мирот во светот,

Увидувајќи дека овие права произлегуваат од достоинството неотделиво од човековата личност,

Увидувајќи дека според Универзалната декларација за правата на човекот, идеалот на слободното човечко суштество што ги ужива граѓанските и политичките слободи и кое е ослободено од страв и беда, може да се постигне само ако се создадат услови што на секој му овозможуваат да ги ужива своите граѓански и политички права, како и своите економски, социјални и културни права,

Сметајќи дека Повелбата на Обединетите нации им наметнува на државите обврска да го унапредуваат на општото и вистинското почитување на човековите права и слободи,

Водејќи сметка за фактот дека поединецот има должност кон другиот и кон заедницата на која и припаѓа и дека е должен да се залага за унапредување и почитување на правата признати со овој пакт, Се договорија за следните членови:

ПРВ ДЕЛ

Член 1

1. Сите народи имаат право на самоопределување. Врз основа на ова право тие слободно го уредуваат својот политички статус и слободно го обезбедуваат својот економски, социјален и културен развој.

2. За да ги постигнат своите цели, сите народи можат слободно да располагаат со своите природни богатства и природни извори, без штета по обврските што произлегуваат од меѓународната економска соработка, заснована врз принципот на заемниот интерес и

меѓународното право. Еден народ во никој случај не може да се лиши од своите сопствени средства за живот.

3. Државите членки на овој пакт, вклучувајќи ги тука и оние држави што се одговорни за управувањето со несамостојните територии и со териториите под старателство, се должни да го помагаат остварувањето на правото на народите на самоопределување и да го почитуваат ова право согласно на одредбите на Повелбата на Обединетите нации.

ВТОР ДЕЛ

Член 2

1. Државите членки на овој пакт се обврзуваат да ги почитуваат и да им ги гарантираат на сите лица што се наоѓаат на нивната територија и кои потпаѓаат под нивна надлежност, правата признати со овој пакт без оглед особено на расата, бојата, полот, јазикот, верата, политичкото или друго мислење, националното или социјалното потекло, имотната состојба, раѓањето или други околности.

2. Државите членки на овој пакт се обврзуваат дека, во согласност со своите уставни постапки и со одредбите на овој пакт, ќе преземат чекори што ќе овозможат усвојување на такви законски или други мерки што ќе можат да ги остварат правата признати со овој пакт, а кои уште не стапиле во сила.

3. Државите членки на овој пакт се обврзуваат

(а) да гарантираат дека секое лице чии права и слободи признати со овој пакт се повредени, ќе може да се користи со правото на жалба, дури и ако ги повредиле лица при извршување на нивните службени должности;

(б) да гарантираат дека надлежната судска, управна или законодавна власт, или секоја друга надлежна власт според прописите на државата ќе решаваат за правата на лицата кои вложиле жалба и да ги прошират можностите за поднесување жалба пред судот;

(ц) да гарантираат дека надлежните власти поволно ќе ја решат секоја жалба што ќе биде сметана како оправдана.

Член 3

Државите членки на овој пакт се обврзуваат да обезбедат еднакво право за мажите и жените да ги уживаат сите политички и граѓански права формулирани во овој пакт.

Член 4

1. Во случај исклучителна општа опасност да го загрози опстанокот на нацијата и тоа да е објавено со службен акт, државите членки на овој пакт можат да преземат, во обем строго одреден од барањата на ситуацијата, мерки што отстапуваат од обврските предвидени со овој пакт, доколку тие мерки не се во несогласност со другите обврски кои им ги наметнува меѓународното право и да немаат за последица дискриминација заснована врз расата, бојата, полот, јазикот, верата или социјалното потекло.

2. Претходната одредба не допушта никакво отстапување од членовите 6,7,8 (став 1 и 2), 11, 15, 16 и 18 на овој пакт.

3. Државите членки на овој пакт кои го користат правото на отстапување мораат веднаш, преку Генералниот секретар на Обединетите нации да ги известат другите држави членки за одредбите од кои отстапиле, како и за причините што ги навеле на тоа. Тие по ист пат повторно ќе известат за тоа што ќе престанат со овие отстапувања.

Член 5

1. Ниедна одредба на овој пакт не може да се толкува како да содржи било какво право за некоја држава, групација или поединец да извршува некоја дејност или да врши некој акт со цел уривање на правата и слободите признаени со овој пакт или да воведуваат поголеми ограничувања од оние предвидени со овој пакт.

2. Нема да се дозволи никакво ограничување или отстапување од основните човекови права признати или кои се во сила во секоја држава членка на овој пакт, врз основа на примена на закон, конвенција, пропис или обичај, под изговор дека овој пакт не ги признава или ги признава во потесен обем.

ТРЕТ ДЕЛ

Член 6

1. Правото на живот е неотделиво од човековата личност. Ова право ќе биде заштитено со закон. Никој не може произволно да биде лишен од живот.

2. Во земјите каде смртната казна не е укината, смртна пресуда може да биде изречена само за најтешки злосторства, во согласност со законодавството кое е на сила во времето кога злосторството е сторено и кое не е во спротивност со одредбите на овој пакт, ниту со Конвенцијата за спречување и казнување на злосторството геноцид. Оваа казна може да биде применета само врз основа на правосилна пресуда која ја донел надлежниот суд.

3. Кога лишувањето од живот претставува злосторство геноцид, ќе се смета дека никава одредба на овој член не овластува држава членка на овој пакт да отстапи на било кој начин од било која обврска преземена врз основа на одредбите на Конвенцијата за спречување и казнување на злосторството геноцид.

4. Секој осуден на смрт има право да бара помилување или замена на казната. Амнестија, помилување или замена на смртната казна може да се одобрат во сите случаи.

5. Смртна казна не може да биде изречена за злосторства што ги сториле лица помлади од 18 години и не може да биде извршена над бремена жена.

6. Ниедна од одредбите на овој член не може да се земе како причина за одлагање или спречување на укинување на смртна казна од страна на државата членка на овој пакт.

Член 7

Никој не може да биде подложен на мачење, ниту свирепо, нехумано или понижувачко постапување или казнување. Особено е забрането подложување на некое лице на медицински или научни експерименти без негова слободна согласност.

Член 8

1. Никој не може да биде држен во ропство; ропството и трговијата со робови се забранети во сите форми.

2. Никој нема да биде држен во потчинетост.

3.

а) Никој не може да биде присилен на вршење принудна или задолжителна работа;

б) точката (а) на овој став не може да биде толкувана како да забранува издржување на казна принудна работа изречена од страна на надлежен суд, во земјите каде некои злосторства можат да бидат казнети со затвор со принудна работа;

в) не се смета како „принудна и задолжителна работа,, во смисла на оваа одредба:

i) секоја работа или служба, што не ги предвидува точката (б), а кои нормално се бараат од лицата затворени врз основа на редовна судска одлука или условно пуштени на слобода откако биле предмет на таква одлука;

ii) секоја служба од воена природа и во земјите каде се признава одбивање на служење војска, секоја национална служба која се бара врз основа на законот од оние кои ќе одбијат да служат војска;

iii) секоја служба која се бара во случај на виша сила или несреќа која го загрозува животот или благосостојбата на заедницата;

iv) секоја работа или служба која е дел од нормалните граѓански обврски.

Член 9

1. Секој поединец има право на слобода и лична безбедност. Никој не може да биде предмет на произволно апсење или притворање. Никој не може да биде лишен од слобода освен од причини и во согласност со постапката предвидена со закон.

2. Секој што е уапсен во моментот на апсење ќе биде известен за причините на апсењето и во најкраток рок по писмен пат ќе му се соопшти секое обвинение подигнато против него.

3. Секој што е уапсен или притворен поради кривично дело во најкраток рок ќе биде изведен пред судија или на некоја друга власт со закон овластена да врши правосудна функција и во разумен рок ќе му се суди или ќе биде ослободен. Ставањето во притвор на лицата кои очекуваат да им се суди не е задолжително, но пуштањето на слобода може да биде условено со гаранции што обезбедуваат присуство на лицата на претресот и во било кој стадиум на судската постапка, како и во случај на потреба заради извршување на пресудата.

4. Секој што е лишен од слобода поради апсење или притворање има право да поднесе жалба до судот, со цел судот без одлагање да одлучи за законитоста на притворот и да нареди негово ослободување ако притворањето било незаконито.

5. Секој што станал жртва на незаконито апсење или притвор има право на надомест на штета.

Член 10

1. Со секој што е лишен од слобода ќе се постапува хумано и со почитување на достоинството неодделиво од човековата личност.

2.

а) Обвинетите лица освен во исклучителни случаи, се издвоени од осудените и се подложени на посебен режим кој одговара на нивниот статус на неосудувани лица

б) Обвинетите малолетници ќе бидат издвоени од возрасните и за нивниот случај ќе се одлучува што е можно поскоро.

3. Казнениот режим подразбира постапување со осудениците со цел нивно превоспитување и социјална рехабилитација. Малолетните престапници ќе бидат издвоени од возрасните и се подложени на режим кој ќе одговара на нивната возраст и нивниот законски статус.

Член 11

Никој не може да биде затворен само од причина што не е во состојба да изврши некоја договорна обврска.

Член 12

1. Секој што легално се наоѓа на територијата на една држава има право во неа слободно да се движи и да го избере своето место на живеење.
2. Секое лице има право да ја напушти која и да е земја, вклучувајќи ја и сопствената.
3. Погоре наведените права можат да бидат ограничени само ако овие ограничувања се предвидени со закон, ако се нужни за заштита на националната безбедност, јавниот ред, јавното здравје или јавниот морал, или правата и слободите на другите лица и ако се во согласност со другите признати со овој пакт.
4. Никој не може да биде произволно лишен од правото да влезе во сопствената земја.

Член 13

Странец што легално се наоѓа на територијата на држава членка на овој пакт може да биде протеран само заради извршување на одлука донесена согласно со закон и освен ако на тоа не се спротивставуваат нужни причини на националната безбедност, тој мора да има можност да изнесе причини кои се против неговото протерување и од страна на надлежните власти неговиот случај да се разгледа, за која цел ќе одреди свој застапник.

Член 14

1. Сите се еднакви пред судовите и пред судовите на правдата. Секој има право неговиот случај да биде праведно и јавно сослушан од страна на надлежен, независен и непристрасен суд, установен со закон, кој ќе одлучува било за основаноста на кое и да е обвинение од кривичната природа насочено против него, било во споровите за неговите граѓански права и обврски. Може да се нареди исклучување на јавноста за времетраењето на целата расправа или на еден дел во интерес на моралот, јавниот ред или националната безбедност во едно демократско општество, или ако тоа го бараат интересите на приватниот живот на страните во спорот или пак доколку судот тоа го смета за апсолутно потребно кога поради посебни околности на случајот јавноста би им наштетилa на интересите на правдата. Меѓутоа секоја пресуда донесена во кривичните или граѓанските предмети ќе биде јавна освен ако интересот на малолетникот бара да биде поинаку, или доколку постапката се однесува на брачните спорови или старателството на децата.
2. Секој што е обвинет за кривично дело се смета за невин се додека неговата вина не се докаже врз основа на закон.
3. Секој што е обвинет за кривично дело има потполно еднакво право барем на следните гаранции:
  - а) во најкраток рок да биде известен за природата и причините на обвинението против него на јазикот кој го разбира
  - б) да има доволно време и олеснувања во врска со подготовката на својата одбрана и општење со бранителот по свој избор,
  - ц) да му биде судено без непотребно одложување;
  - д) да биде присутен на судењето и да се брани сам или со помош на правен застапник по свој избор, ако нема правен застапник да биде известен за своето право да го има и кога тоа е во интерес на правдата, да се му додели бранител по службена должност бесплатно ако нема доволно средства да го плати.

е) да испитува и да предложи испитување на сведоци на обвинението и да издејствува да пристапат кон судот и да бидат сослушани сведоците на одбраната под исти услови како сведоците на обвинението.

ф) да добие бесплатна помош од толкувач ако не го разбира и не го зборува јазикот кој се употребува во судот.

г) да не биде принуден да сведочи против самиот себе или да ја признае вината.

4. Во постапка која се применува спрема малолетниците лица според кривичниот закон, ќе се води сметка за нивната возраст и за интересот на нивното превоспитување.

5. Секој што е огласен за виновен за сторено кривично дело има право да побара, согласно со законот, повисок суд да ја испита одлуката за вината и за пресудата.

6. Кога една конечна пресуда подоцна е поништена или кога е дадено помилување поради тоа што еден нов или новооткриен факт докажува дека дошло до судска грешка, лицето кое ја издржало казната врз основа на таа пресуда ќе биде обештетено во согласност со законот, ако не се докаже дека тоа е целосно или делумно виновно за неоткривањето на непознатиот факт на време.

7. Никој не може да биде прогонуван или казнет за кривично дело за кое веќе бил ослободен од вина или осуден со правосилна пресуда во согласност со законот и кривичната постапка на секоја држава.

Член 15

1. Никој не може да биде осуден за дела или пропусти кои не претставувале кривично дело според домашното или меѓународното право во времето кога биле извршени. Исто така нема да биде изречена потешка казна од онаа која можела да биде применета во моментот кога кривичното дело било извршено. Ако по извршувањето на делото, со законска одредба биде предвидена примена на поблага казна, со престапникот ќе се постапува според неа.

2. Одредбите во овој член не се спротивставуваат на судење или на казнување на секој поединец поради дела или пропусти кои во времето кога се извршени се сметани за кривични дела според општите правни начела признати од страна на меѓународната заедница.

Член 16

Секој има право секаде да му биде признат правен субјективитет.

Член 17

1. Никој не може да биде изложен на самоволно или незаконито мешање во неговиот приватен живот, неговото семејство, неговиот стан или неговата преписка, ниту на незаконити повредени на неговата чест или неговиот углед.

2. Секој има право на законска заштита против таквото мешање или повреда.

Член 18

1. Секој има право на слобода на мислење, совест и вероисповед. Ова право подразбира слобода на исповедувањето и на примањето на вера или убедување по свој избор, како и слобода поединечно или во заедница со другите, јавно или приватно, да ги манифестира своите верувања или убедувања преку култ, вршење на верски и ритуални обреди и преку веронаука.

2. Никој нема да биде подложен на присилба која би можела да ја повреди слободата да остане при својата вера или да прифати вера или убедување по свој избор.

3. Слободата на манифестирање на својата вера или своето убедување може да биде подложена единствено на ограничувања кои се предвидени со закон, а кои се неопходни за заштита на јавната безбедност, редот, здравјето или моралот, или основните слободи и права на другите лица.

4. Државите членки на овој пакт се обврзуваат да ја почитуваат слободата на родителите, а во даден случај и на законските старатели да им обезбедат верско и морално образование на своите деца согласно со своите сопствени убедувања.

Член 19

1. Никој не може да биде вознемируван поради своето мислење.

2. Секој има право на слобода на изразување; ова право подразбира слобода да се бараат, примаат и шират информации и идеи од секој вид, без оглед на границите, било усно, писмено, во печатена или во уметничка форма, или со кое било друго средство по слободен избор.

3. Остварувањето на слободите предвидени во став 2 на овој член опфаќа посебни должности и одговорности. Тоа може да биде подложено на одредени ограничувања кои сепак мора да бидат изречно утврдени со закон и кои се нужни:

а) за почитување на правата и угледот на другите лица;

б) за заштита на државната безбедност, на јавниот ред, на јавното здравје и на моралот.

Член 20

1. Секоја пропаганда во корист на војна ќе биде забранета со закон.

2. Со закон ќе биде забранет секој повик за национална, расна или верска омраза која поттикнува на дискриминација, непријателство или насилство.

Член 21

Се признава правото на мирно собирање. Вршењето на тоа право може да биде предмет на ограничувања наменети во согласност со закон и кои се нужни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, на јавната безбедност, јавниот ред, заштитата на јавното здравје или моралот или правата и слободите на другите лица.

Член 22

1. Секој има право слободно да се здружува со други лица, вклучувајќи го тука и правото да образува синдикати и слободно да им пристапува заради заштита на своите интереси.

2. Вршењето на тоа право може да биде предмет само на ограничувања предвидени со закон и кои се неопходни во едно демократско општество во интерес на националната безбедност, на јавната безбедност, јавниот ред, заштитата на јавното здравје или моралот, или слободите и правата на другите лица. Овој член не спречува вршење на ова право од страна на членовите на оружените сили и полицијата да се подложи на законски ограничувања.

3. Ниедна одредба на овој член не ги овластува државите членки на Конвенцијата на Меѓународната организација на трудот од 1948 година за синдикалните слободи и заштитата на синдикалните права да донесуваат законски мерки или да применат закон кој ги повредува гаранциите предвидени во таа Конвенција.

Член 23

- 1.Семејството е природна и основна клетка на општеството и има право на заштита од страна на општеството и државата.
- 2.Се признава правото на стапување во брак и засновање семејство на мажи и жени зрели за брак.
- 3.Ниеден брак не може да биде склучен без слободна и целосна согласност на идните сопружници.
- 4.Државите членки на овој пакт ќе донесат соодветни мерки за обезбедување еднаквост во правата и одговорностите на сопружниците во однос на бракот, за време на бракот и при неговото раскинување. Во случај на развод на бракот ќе се донесе одлука за да се обезбеди потребна заштита на децата.

Член 24

- 1.Секое дете без дискриминација врз основа на раса, боја, пол, јазик, вероисповед, национално или социјално потекло, имотна состојба или раѓање, има право на мерки на заштита од страна на неговото семејство, општество и држава кои ги бара неговиот статус на малолетник.
- 2.Секое дете ќе биде запишано во матичната книга на родените веднаш по раѓањето и ќе има име.
- 3.Секое дете има право да стекне државјанство.

Член 25

Секој граѓанин без каква и да е дискриминација спомената во членот 2 и без неосновани ограничувања, има право и можности:

- а) да учествува во водење на јавните работи, било непосредно, било преку слободно избраните претставници;
- б) да избира и да биде биран на повремени вистински, општи, еднакви и тајни избори, што обезбедуваат слободно изразување на волјата на избирачите;
- ц) да биде примен, под општи еднакви услови, во јавните служби на неговата земја.

Член 26

Сите лица се еднакви пред законот и имаат право на подеднаква заштита на законот без никаква дискриминација. Во таа смисла, законот ќе забрани секаква дискриминација и ќе им гарантира на сите лица подеднаква и успешна заштита против секоја дискриминација, особено на основа на раса, боја, пол, јазик, вероисповед, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, имотна состојба, раѓање, или секоја друга состојба.

Член 27

Во државите постојат етнички, верски или јазични малцинства, лицата кои припаѓаат на тие малцинства не можат да бидат лишени од правото да имаат, во заедница со другите членови на својата група, свој сопствен културен живот, да ја манифестираат и исповедаат својата вероисповед и да го употребуваат својот јазик.

ЧЕТВРТ ДЕЛ

Член 28

- 1.Се формира Комитет за човекови права (во натамошниот текст: Комитетот). Овој Комитет ќе биде составен од 18 члена и ќе ги врши подолу одредените функции.

2.Комитетот ќе биде составен од државјани на државите членки на овој пакт кои треба да бидат личности со високи морални квалитети и призната компетентност во областа на човековите права, со тоа што ќе се води сметка за корисноста на учеството во работата на Комитетот на одредени лица кои имаат правно искуство.

3.Членовите на Комитетот се избираат и заседаваат во лично својство.

Член 29

1.Членовите на Комитетот се избираат со тајно гласање од листа на кандидати кои поседуваат својства пропишани во членот 28 на овој пакт и кои државите членки на овој пакт ги предложиле за таа цел.

2.Секоја држава членка на овој пакт може да предложи најмногу две лица. Овие лица мора да бидат државјани на државата која ги предложила.

3.Исто лице може повторно да биде предложено.

Член 30

1.Првиот избор ќе се одржи најдоцна 6 месеци од денот на стапување во сила на овој пакт.

2.Најмалку 4 месеци пред денот на секој избор за Комитетот, освен изборот за пополнување на празното место кое е огласено за такво во согласност со членот 34 од овој пакт, Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации по писмен пат ќе ги повика државите членки на овој пакт да одредат кандидати кои ги предлагаат за членови на Комитетот, во рок од 3 месеци.

3.Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ќе изготви список по азбучен ред на сите предложени лица, наведувајќи ги државите кои ги предложиле, и ќе го достави до државите членки на овој пакт најдоцна 1 месец пред секој избор.

4.Членовите на Комитетот се избираат на состанокот на државите членки кој го свикува Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации во седиштето на Организацијата на Обединетите нации. На овој состанок, каде кворумот го сочинуваат 2/3 држави членки на овој пакт, како членови на Комитетот ќе се изберат оние кандидати кои ќе добијат најголем број гласови и апсолутно мнозинство гласови на претставниците на државите членки кои се присутни и кои гласаат.

Член 31

1.Во Комитетот може да заседава само еден државјанин на една иста држава.

2.При изборот во Комитетот, ќе се води сметка за праведна географска распределба и за тоа да бидат застапени различни форми на цивилизација, како и главните правни системи.

Член 32

1.Членовите на Комитетот ќе се изберат за период од 4 години. Тие можат повторно да бидат избрани ако повторно се предложени. Меѓутоа, мандатот на 9 члена избрани при првиот избор истекува по 2 години; веднаш по првите избори, имињата на овие членови ќе бидат извлечени со ждрепка од страна на претседавачот на состанокот на кој се однесува членот 30.

2.По истекот на мандатот, изборот ќе се изврши согласно со одредбите на претходните членови од овој дел на пактот.

Член 33

1.Ако според едногласно мислење на другите членови, некој член на Комитетот престанал да ги врши своите функции од некоја друга причина, а не поради привремено отсуство, претседателот на

Комитетот го известува за тоа Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации, кој објавува дека е испразнето местото кое го заземал тој член.

2. Во случај на смрт или оставка на член на Комитетот, претседателот веднаш го известува за тоа Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации, кој го прогласува местото за испразнето сметајќи од денот на смртта или од денот кога оставката влегува во сила.

Член 34

1. Кога е објавено дека едно место е испразнето согласно членот 33, и ако мандатот на членот кој треба да биде заменет не истекува во рок од 6 месеци од денот кога е објавено отсуството, Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ќе ги извести за тоа сите држави членки на овој пакт, кои можат во рок од 2 месеци да одредат кандидат, согласно одредбите од членот 29, за пополнување на испразнетото место.

2. Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ќе подготви список на предложените кандидати по азбучен ред и ќе им го достави на државите членки на овој пакт. Изборот за пополнување на испразнетото место ќе се изврши согласно соодветните одредби од овој дел на пактот.

3. Секој член на Комитетот избран на местото кое е прогласено за испразнето согласно членот 33, учествува во Комитетот до денот на нормалниот истек на мандатот на членот чие место останало испразнето во Комитетот, согласно одредбите на споменатиот член.

Член 35

Членовите на Комитетот примаат, со одобрение од Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации, надоместоци на товар на средствата на Организацијата на Обединетите нации под услови кои ќе ги утврди Генералното собрание со оглед на значењето на функциите во Комитетот.

Член 36

Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации му става на располагање на Комитетот персонал и материјални средства кои му се потребни за ефикасно извршување на функциите кои му се доверени врз основа на овој пакт.

Член 37

1. Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ги свикува членовите на Комитетот на прва седница во седиштето на Организацијата на Обединетите нации.

2. По овој состанок Комитетот се состанува кога е предвидено со неговиот деловник.

3. Состаноците на Комитетот редовно се одржуваат во седиштето на Организацијата на Обединетите нации или во Уредот на Организацијата на Обединетите нации во Женева.

Член 38

Секој член на Комитетот, пред стапувањето на должност, мора на јавна седница свечено да се обврзе дека својата должност ќе ја врши потполно непристрасно и совесно.

Член 39

1. Комитетот ќе избере свои службеници за период од 2 години. Тие можат повторно да бидат избрани.

2.Комитетот ќе го утврди својот деловник; меѓу останатото тој ќе ги содржи следните одредби:

а) кворумот ќе го сочинуваат 12 членови

б) одлуките на Комитетот ќе се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови

Член 40

1.Државите членки на овој пакт се обврзуваат да поднесуваат извештаи за мерките кои ги усвоиле, а со кои се споредуваат правата признати во овој пакт, како и за напредокот остварен во ужувањето на овие права:

а) во рок од 1 година сметајќи од денот на стапувањето во сила на овој пакт за секоја засегната држава членка посебно

б) а потоа секогаш кога Комитетот тоа го бара.

2.Сите извештаи ќе бидат доставени до Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации, кој ќе ги достави до Комитетот на разгледување. Во извештаите треба да се наведат, ако е потребно, факторите и тешкотиите кои влијаат врз спроведувањето на одредбите на овој пакт.

3.Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации може откако ќе се консултира со Комитетот, да им достави на специјализираните установи препис на сите делови од извештајот што се однесуваат на делокругот на нивната надлежност.

4.Комитетот ќе ги проучи извештаите кои ги поднеле државите членки на овој пакт. Тој ќе им ги достави на државите членки сопствените извештаи, како и сите општи забелешки кои ги смета за целесообразни. Комитетот може исто така овие забелешки да ги достави до Економскиот и Социјалниот совет, пропратени со препис на извештаите кои ги примил од државите членки на овој пакт.

5.Државите членки на овој пакт можат да поднесуваат до Комитетот мислења за сите забелешки ставени врз основа на ставот 4 од овој член.

Член 41

1.Секоја држава членка на овој пакт може врз основа на овој член, да изјави во секој момент дека ја признава надлежноста на Комитетот да ги прима и разгледува соопштенија во кои една држава членка тврди дека друга држава членка не ги исполнува своите обврски врз основа на овој пакт. Соопштенијата поднесени врз основа на овој член можат да бидат примени и разгледувани само ако ги поднела држава членка која дала изјава за признавање на надлежноста на Комитетот во однос на неа. Комитетот нема да прима никакво соопштение од држава членка која не дала таква изјава. Во поглед на соопштенијата примени согласно овој член ќе се примени следната постапка:

а) ако држава членка на овој пакт смета дека друга држава членка на овој пакт не ги применува неговите одредби, таа може со писмено соопштение да и обрне внимание на оваа држава за таа работа. Во рок од 3 месеци, сметајќи од приемот на соопштението, државата на која и е упатено ќе и пружи на државата која го упатила соопштението, објаснување или некоја друга писмена изјава за разјаснување на прашањето, кои треба да опфатат, во можна и соодветна мерка, податоци за внатрешните правила на постапката и за правните лекови што се веќе искористени, поведени или што се уште можат да се користат.

б) ако во рок од 6 месеци, сметајќи од денот на приемот на првото соопштение од страна на државата на која и е упатено, прашањето не е решено на задоволство на двете заинтересирани држави членки и едната и другата имаат право да го поднесат на Комитетот, доставувајќи го соопштението до Комитетот и до другата заинтересирана држава

ц) Комитетот може да го решава прашањето кое му е поднесено само ако утврдил дека биле употребени и исцрпени сите расположиви внатрешни правни лекови, во согласност со општо признатите начела на меѓународното право. Ова правило не се применува кога постапката по правните лекови ги надминува размните рокови.

д) Комитетот ја исклучува јавноста од своите седници кога ги разгледува соопштенијата предвидени во овој член.

е) под резерва на одредбата од точката (ц) на овој член, Комитетот ќе ги стави своите добри услуги на располагање на заинтересираните држави членки за да дојде до спогодбено решение на прашањето врз основа на почитување на човековите права и основни слободи што ги признава овој пакт.

ф) во секој случај што му е поднесен Комитетот може да бара од заинтересираните држави членки на кои се однесува точката (б) да му ги дадат сите потребни усмени известувања.

г) заинтересираните држави членки, споменати во точката (б) имаат право да бидат претставени додека Комитетот го разгледува прашањето, и усно или писмено, или во една или во друга форма да поднесуваат забелешки.

х) Комитетот е должен да поднесе извештај во рок од 12 месеци од денот кога го примил соопштението за кое станува збор во точката (б): ако е постигнато решение во смисла да одредбите на точката (е) Комитетот во својот извештај ќе се ограничи на кратко излагање на фактите и решението до кое дошло;

- ii) ако решение во смисла на одредбите на точката (е) не можело да биде постигнато Комитетот во својот извештај ќе се ограничи на кратко изложување на фактите. Текстот на писмените забелешки и записникот за усните забелешки на заинтересираните држави ќе се приложи кон извештајот. Во секој случај извештајот ќе им се достави на заинтересираните држави.

2. Одредбите на овој член ќе стапат во сила кога 10 држави членки на овој пакт дале изјави предвидени со ставот 1 на овој член. Таквите изјави државите членки ќе ги депонираат кај Генералниот Секретар на Организацијата на Обединетите нации, кој ќе им го достави нивниот препис на другите држави членки. Изјавата може да биде повлечена во секое време по пат на соопштение на Генералниот Секретар. Ова повлекување не влијае штетно врз разгледувањето на кое било прашање кое е предмет на едно веќе доставено соопштение врз основа на овој член; а ниедно соопштение на една држава членка нема да биде примено откако Генералниот Секретар примил известување за повлекување на изјавата, доколку заинтересираната држава членки не даде нова изјава.

Член 42

1.

а) Ако едно прашање поднесено кај Комитетот во согласност со членот 41 не е решено на задоволство на заинтересираните држави членки, Комитетот може, со претходна согласност на заинтересираните држави членки, да именува *ad hoc* комисија за помирување (во понатамошниот текст: "Комисијата"). Комисијата ќе им ги стави на располагање своите добри услуги на заинтересираните држави членки со цел да се постигне мирно решение на прашањето врз основа на почитувањето на овој пакт;

б) Комисијата ќе биде составена од 5 члена именувани со согласност од заинтересираните држави членки. Ако заинтересираните држави членки не постигнат спогодба за составот на Комисијата во целост или делумно во рок од 3 месеци, членовите на Комисијата за кои не можеле да се согласат, ќе ги избере Комитетот меѓу своите членови со тајно гласање по пат на 2/3 мнозинство;

2.Членовите на Комисијата заседаваат во лично својство. Тие не можат да бидат државјани ниту на заинтересираните држави членки, ниту на држава која не е член на овој пакт, ниту на држава која не дала изјава предвидена во членот 41 на овој пакт.

3.Комисијата ќе избере свој претседател и ќе донесе свои сопствени правила на процедурата.

4.Комисијата редовно ги одржува своите состаноци во седиштето на Организацијата на Обединетите нации или во Уредот на Организацијата на Обединетите нации во Женева. Меѓутоа, тие можат да се одржуваат и на секое друго соодветно место кое Комисијата може да го одреди во согласност со Генералниот Секретар на Организацијата на Обединетите нации и заинтересираните држави членки.

5.Секретаријатот предвиден во членот 36 на овој пакт, своите услуги ќе им ги пружи на комисиите наименувани врз основа на овој член.

6.Податоците добиени и прегледани од страна на Комитетот и се ставаат на располагање на Комисијата, која може да бара од заинтересираните држави членки да и ги пружат сите дополнителни известувања.

7.Откако ќе го разгледа прашањето во сите свои видови, но во секој случај најдолго во рок од 12 месеци од денот кога тоа било поднесено, Комисијата ќе му поднесе извештај на претседателот на Комитетот со цел да им се достави на заинтересираните држави членки:

а) ако Комисијата не е во состојба да го доврши разгледувањето на прашањето во рок од дванаесет месеци, во својот извештај кратко ќе наведе до каде стигнала во разгледувањето на прашањето:

б) ако е постигнато спогодбено решение на прашањето врз основа на почитување на човековите права признати во овој пакт, Комисијата ќе се ограничи во својот извештај кратко да ги наведе фактите и решението кое е постигнато:

в) ако не се постигне решение во смисла на точката (б), Комисијата ги внесува во извештајот своите заклучоци за сите факти кои се однесуваат на спорното прашање меѓу заинтересираните страни членки, како и своите констатации за можностите на спогодбено решение на случајот; извештајот исто така содржи писмени забелешки и записник за усните забелешки на заинтересираните држави членки;

д) ако извештајот на Комисијата е поднесен согласно со точката (в), заинтересираните држави членки ќе му соопштат на претседателот на Комитетот, во рок од 3 месеци од приемот на извештајот, дали го прифаќаат извештајот на Комисијата или не.

8.Одредбите на овој член треба да се разберат така што да не одат на штета на надлежностите на Комитетот, предвидени во членот 41 на овој пакт.

9.Сите трошоци на членовите на Комисијата се распоредуваат подеднакво меѓу заинтересираните држави членки врз основа на пресметката која ја донесува Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации.

10.Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации е овластен во случај на потреба на членовите на Комисијата да им ги плати трошоците пред заинтересираните држави членки да ги надоместат согласно ставот 9 на овој член.

Член 43

Членовите на Комитетот и членовите на ад хос комисиите за помирување кои можат да бидат формирани според членот 42 на овој пакт, имаат право на олеснување, привилегии и имунитети што им се признаваат на стручњаци во мисијата на Организацијата на Обединетите нации, според соодветните оддели на Конвенцијата за привилегиите и имунитетите на Организацијата на Обединетите нации.

Член 44

Одредбите за спроведување на овој пакт ќе се применуваат без штета за постапките пропишани во областа на човековите права спрема или врз основа на битните инструменти и конвенциите на Организацијата на Обединетите нации и на специјализираните установи, и нема да ги спречуваат државите членки да прибегнат кон други постапки на решавање на споровите во согласност со општите или посебните меѓународни спогодби кои ги обврзуваат.

Член 45

Комитетот ќе му поднесе годишен извештај за својата работа на Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации, преку Економскиот и социјалниот совет.

ПЕТИ ДЕЛ

Член 46

Ниедна одредба на овој пакт нема да се толкува како да ги нарушува одредбите на Повелбата на Организацијата на Обединетите нации и уставите на специјализираните установи, со кои се одредува одговорност на разните органи на Организацијата на Обединетите нации и на специјализираните установи по прашањата обработени во овој пакт.

Член 47

Ниедна одредба на овој пакт не може да се толкува како да го нарушува правото на секој народ, целосно и слободно да ги користи и употребува своите природни богатства и извори.

ШЕСТИ ДЕЛ

Член 48

1. Овој пакт е отворен за потпишување за сите држави членки на Организацијата на Обединетите нации или членки на една од нејзините специјализирани установи, за секоја држава членка на Статусот на Меѓународниот суд на правдата, како и за секоја друга држава која ќе ја повика Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации да стане членка на овој пакт.
2. Овој пакт подлежи на ратификација и инструментите за ратификација се депонираат кај Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации.
3. Овој пакт ќе биде отворен за пристапување на секоја држава на која се однесува ставот 1 на овој член.
4. Пристапувањето се врши со депонирање на инструментите за пристапување кај Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации.
5. Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ќе ги извести сите држави кои го потпишале овој пакт, или кои му пристапиле, за депонирање на секој инструмент на ратификација или пристапување.

Член 49

1. Овој пакт ќе стапи во сила 3 месеци по депонирањето кај Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации на 35-тиот инструмент за ратификација или пристапување.

2. За секоја држава која ќе го ратификува овој пакт или ќе му пристапи по депонирањето на 35-тиот инструмент за ратификација, наведениот пакт ќе стапи во сила 3 месеци по депонирањето од страна на таа држава на нејзиниот инструмент за ратификација или пристапување.

Член 50

Одредбите на овој пакт се применуваат врз сите единици на федеративните држави без какви било ограничувања или исклучоци.

Член 51

1. Секоја држава членка на овој пакт може да предложи измена и дополнување и нивниот текст да го достави до Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации. Генералниот секретар сите предложени измени и дополнувања ќе ги достави до државите членки на овој пакт, барајќи од нив да му соопштат дали сакаат свикување конференција на државите членки за разгледување на тие предлози или гласање за нив. Ако најмалку 1/3 од државите се изјаснат во прилог на ваквото свикување, Генералниот секретар ќе свика конференција под покровителство на Организацијата на Обединетите нации. Секоја измена или дополнување кое ќе го усвои мнозинството на државите членки присутни на конференцијата и кои учествуваат во гласањето, подлежи на одобрување од Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации.

2. Овие измени или дополнувања стапуваат во сила кога ќе бидат одобрени од страна на Генералното собрание на Организацијата на Обединетите нации и прифатени од 2/3 од државите членки на овој пакт, согласно со нивните уставни правила.

3. Кога овие измени или дополнувања ќе стапат во сила, тие се задолжителни за сите држави членки кои ги прифатиле, додека другите држави членки остануваат врзани со одредбите на овој пакт и секоја измена или дополнување кои ги прифатиле порано.

Член 52

Независно од соопштенијата предвидени во ставот 5 на членот 48 на овој пакт, Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации ќе ги извести сите држави споменати во ставот 1 на истиот член:

а) за потписите ставени на овој пакт и инструментите за ратификација или за пристапување депонирани согласно членот 48;

б) за датумот на стапување во сила на овој пакт согласно членот 49 на овој пакт и за денот на влегување во сила на секоја измена и дополнување предвидени во членот 51 на овој пакт.

Член 53

1. Овој пакт чии текстови на англиски, кинески, шпански, француски и руски се подеднакво веродостојни, ќе биде депониран во архивата на Организацијата на Обединетите нации.

2. Генералниот секретар на Организацијата на Обединетите нации заверените преписи на овој пакт ќе ги достави до секоја држава на која се однесува членот 48 на овој пакт.

Во потврда на што подолу потпишаните, прописно овластени од своите влади, го потпишаа овој пакт кој е отворен за потпишување во Њујорк на деветнаесетти декември илјада деветстотини шеесет и шестата година.